

SİMİT ve PEYNİR'le "BİLİM İNSANI ÖYKÜLERİ"

1659 yılında, Almanya'nın Frankfurt kentindeyiz. Maria, ünlü bir gravür sanatçısı ve aynı zamanda kitap yayımcısı olan babasından kalan ve uzun süredir dokunulmamış sanat kitaplarını inceliyor. Tuvalin başındaki kişiye natürmort ressamlığı ve resim öğretmenliği yaparak hayatını kazanan Jacob Marrel.

Aaa! Şu kitabın hâline bakın!

Ne? Ne olmuş?

Ne olmuş, ne olmuş? Biz de bakalım Peynirciğim.

Kitaba ne olmuş bilmiyorum ama anladığım o ki Maria kitaplarla ve resim sanatıyla iç içe bir ortamda büyüyor Simitçiğim.

Bir şeyler sayfalarını yemiştir! Fare desem olamaz, açtığı delikler çok küçük... Bir tür böcek olsa gerek... Her neyse artık burada değil. Yok olmuş.

Bakayım... Hımm... Kesinlikle bir kitap kurdunun işi bu. Bir keresinde benim de kaç metre tuval bezimi delik deşik etmişlerdi ama suçüstü yakalayamadım. Zaten bu böceklerin nereden çıkıp nereye gittiklerine hiç aklım ermiyor.

Hani baharda ağaç yapraklarında ortaya çıkan tırtıllar hemen kaybolup sonra birden kelekler görünmeye başlar ya. Bunun gibi bir gizemdir belki.

Kim bilir! Neyse, lafa daldık. Artık şu resmi bitirsem iyi olacak.

Larvaların ortadan yok olmasına niye bu kadar şaşırdılar ki?

Böceklerin yaşam evrelerini henüz pek iyi bilmiyorlar galiba.

Bence bilim insanı hamuru var Maria'da.

Haklısın. Belli ki doğayı gözlemlemeye çoktan başlamış Maria.

Bitti sanırım.

Ne dersin Maria? Bu resmi satın alacak bir müşteri çıkar mı sence?

Havada kaparlar... Ama biraz hareket katabiliriz. Şu çiçeğin üstüne konmuş tombiş bir arı ekleysek fena mı olur?

Şu çiçeğe mi diyorsun?

Hayır, bu. Bahçede arıların en çok bu çiçeklere konduğunu görüyorum çünkü.

Gerçekten mi? Bir deneyeyim bakayım...

Bakalım Maria'nın da resme yeteneği var mıymış...

Bakalım.

Eline resim fırçasını alan Maria onu bir daha bırakmaz. Zamanla farklı çizim ve boyama teknikleri öğrenir.

Konu olarak hem kolay bulabildiğinden hem de yaşamlarına duyduğu bilimsel merak nedeniyle çevresindeki bitkileri ve o bitkilerden beslenen, üzerlerine yuva yapan, yumurtlayan türlü böcekleri, salyangoz, örümcek gibi canlıları seçer. Onları daha iyi gözlemlemek için o dönemde yeni yeni yaygınlaşan büyüteçlerden de yararlanır. Bu sayede resimlerine kattığı detaylar insanları şaşırtmaya başlar. Zaten var olan çizim yeteneğini çok çalışarak geliştirir ve büyüdüğünde yaptığı resimlerle hayatını kazanan bir ressam olur.

O kadar titiz bir gözlemcidir ki resimleri yalnızca sanatsal açıdan değil, bilimsel açıdan da değerli bulunmaya başlar. Dönemin doğa bilimcilerinin, kendi ilgilendiği alanda kaynak eksikliği çektiğini gören Maria Sibylla, yüzlerce çiçek türü ve bu çiçeklerle birlikte yaşayan türlü türlü böceğin yaşam evrelerini içeren iki ciltlik bir esere imza atar.

İki cildi de inceledim. İnanılmaz! İnanılmaz! İllüstrasyonlarda böcekler, besledikleri bitkilerle birlikte gösterilmiş. Üstelik ressam, böceği yaşam evresinin hangi aşamasında resmettiğini de belirtmiş. Müthiş çalışmalar! Her doğa tutkunu bunlardan yararlanmalı.

O dönemde henüz fotoğraf makinesi, doğa belgeseli filan olmadığı için tabii...

Aynen öyle.

Aile kurup iki de çocuk sahibi olan Maria, yıllar sonra Almanya'dan Hollanda'ya taşınır. Amsterdam'da bir pazar yerinde resimlerini satarken bir Güney Amerika ülkesi olan Surinam'dan getirilmiş bazı bitki ve hayvan türlerine rastlar.

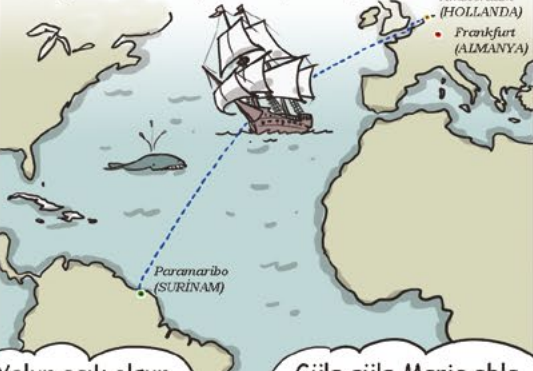
Bugüne dek gördüklerimden hayli farklı canlılar... Kim bilir daha neler vardır. Oraya gidip onların da resimlerini yapmalıyım!

Elbette. Farklı bir kıta, farklı bir iklim, farklı sıcaklıklar...

Hâliyle Avrupa'dakilerden farklı canlılar var. dünyamızdaki çeşitlilik ne güzel.

Gideceği coğrafyanın zorluklarına karşın kararlıdır. Yıllarca hazırlık yapar ve tarihe bir kadının kendi çabasıyla gerçekleştirdiği ilk kıtalar arası bilimsel keşif gezisi olarak geçecek yolculuğa çıkar.

Yolun açık olsun Maria abla.

Güle güle Maria abla.

İlgi alanı olan bitki ve böceklerin yanı sıra, Avrupa'da çoğu doğa bilimcinin bile varlığından haberdar olmadığı pek çok başka canlı türünü doğal yaşam ortamlarında gözlemler ve resmeder. Sonunda ateşli bir hastalığa yakalanıp keşif gezisini sonlandırmak zorunda kalana dek iki yıldan uzun süreyi Güney Amerika'nın balta girmemiş ormanlarında geçirir.

Dur, dur. Sakın bozma o pozu... Bu arada, bana o kadar sert bakmazsan sevinirim. Biraz korkutuyorsun beni!

Gerçekten de çok cesurmuş Maria abla.

Evet. Büyük cesaret.

Surinam'da ulaşabildiği her yerde; tarlalarda, bahçelerde, nehirlerde ve yağmur ormanlarında karşısına çıkan farklı ekosistemleri inceledi. Avrupa'ya çantasında yüzlerce sayfalık paha biçilmez bir bilgi hazinesiyle döndü. Dört yıl süren bir hazırlığın ardından, içi yine olağanüstü detaylı resimlerle bezeli bir kitap yayımladı ve bu eseri bilim dünyasında büyük ses getirdi.

Orada örümcekler, karıncalar ve tarantulalar mı var Peynirciğim?

Evet Simitçiğim. Surinam'da çok sıradışı şeyler gözlemlemiş Maria abla.

Zamanının çok ötesinde, sıradışı bir kadın olan Maria Sibylla Merian, yaptığı bilimsel illüstrasyonlarla entomolojiye yani böcek bilimine büyük katkı sağladı. Ayrıca sanat ve bilim arasında gelecekte yapılacak daha büyük iş birliklerinin yolunu açtı.

Maria ablaya teşekkürler.

